

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 14.

LATIN NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

A városok is élnek és meghalnak, mint az emberek
(Cicero, *Epistulae ad familiares* IV. 5, 4)

Quae res mihi non mediocrem consolationem attulerit, volo tibi commemorare, ⁵ si forte eadem res tibi dolorem minuere possit. ³ Ex Asia rediens cum ab Aegina Megaram versus navigarem, coepi regiones circumcirca prospicere: ⁴ post me erat Aegina, ante me Megara, dextra Piraeus, sinistra Corinthus, ³ quae oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata et diruta ante oculos iacent. ⁵ Coepi egomet mecum sic cogitare: ⁴ „Hem! Nos homunculi indignamur, si quis nostrum interiit aut occisus est, quorum vita brevior esse debet, ⁷ cum uno loco tot oppidum cadavera proiecta iacent? ³ Visne tu te, Servi, cohibere et meminisse hominem te esse natum?” ⁶

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékos meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Szeretném elmondani neked, mi okozott nekem nem kis vigaszt, hátha ugyanez enyhíteni tudja a te bánatodat is. Amikor Asiából hazatérőben Aigina felől Megara irányába hajóztam, elnézelődtem a körülöttem fekvő területen (elkezdttem nézni a körben fekvő vidéket), mögöttem volt Aigina, előttem Megara, jobb kézről Peiraieusz (Piraeus), balra Korinthosz, melyek egykor virágzó települések voltak, most omladozó romokként fekszenek szemünk előtt. Így kezdtem gondolkozni magamban: Nohát, még mi kicsiny emberek méltatlankodunk, ha valaki közülünk meghal, vagy elesik (megölik), akiknek az élete természetesen rövidebb (rövidebb kell hogy legyen), mikor egyetlen helyen ennyi város holtteste fekszik kiterítve? Nem kellene szerénynek lenned, Servius, és emlékezetedben tartanod, hogy embernek születted?

(Az „Aiginából Megarába” fordítás nem fogadható el teljes értékű megoldásnak.)

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el. Amennyiben valamelyik feladatban öttizedre végződő pontszám keletkezik, a felső pontozási táblázatban is ebben az alakban jelenjen meg, az **ÖSSZESEN** rovatban viszont az esetlegesen keletkezett törtszámot a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni.

1. Egyeztesse a névmást a főnévvel! (4 pont)

capita (qui, quae, quod)	<i>quae</i>	1 pont
cordi (ipse, ipsa, ipsum)	<i>ipsi</i>	1 pont
domos (idem, eadem, idem)	<i>easdem</i>	1 pont
gregis (hic, haec hoc)	<i>huius</i>	1 pont

2. Tegye a következő jelzős kifejezéseket pluralis accusativusba! (4 pont)

spes parva	<i>spes parvas</i>	0,5+0,5 pont
crimen grave	<i>crimina gravia</i>	0,5+0,5 pont
exercitus fortis	<i>exercitus fortes</i>	0,5+0,5 pont
foedus triste	<i>foedera tristia</i>	0,5+0,5 pont

3. Képezze a *capio* 3 *cepi*, *captum* ige kért alakjait! (3 pont)

praesens perfectum coniunctivi activi sing. 2.	<i>ceperis</i>	1 pont
praesens imperfectum indicativi passivi sing. 2.	<i>caperis</i>	1 pont
futurum imperfectum indicativi passivi sing. 2.	<i>capietis</i>	1 pont

4. Alakítsa át a *quaero* 3 *quaesivi*, *quaesitum* ige alakjait perfectummá – valamennyi egyéb jellemző megtartásával! (7 pont)

quaerunt	<i>quaesiverunt</i>	1 pont
quaeri	<i>quaesitus 3 esse</i>	1 pont
quaeretur	<i>quaesitus 3 erit</i>	1 pont
quaerebamini	<i>quaesiti 3 eratis</i>	1 pont
quaeras	<i>quaesiveris</i>	1 pont
quaereremus	<i>quaesivissemus</i>	1 pont
quaerere	<i>quaesivisse</i>	1 pont

5. Folytassa a megkezdett mondatokat igeneves szerkezetekkel az alábbi szavak és a megadott szempontok alapján! (9 pont)

- a) Poeta scivit *principem pugnaturum esse* / *principes pugnatuos esse*. 3 pont
 princeps, -cipis m. + pugno 1 (utóidejű accusativus cum infinitivo)
- b) Agnus vidit ad flumen *lupum venientem* / *lupos venientes*. 3 pont
 lupus, -i m. + venio 4 veni, ventum (egyidejű participium coniunctum)
-

c) *Bellum cum Sabinis fuit virginibus raptis / virgine rapta* 3 pont.
virgo, -inis f. + rapio 3 rapui, raptum (előidejű ablativus absolutus)

6. Filius regis Roma profectus est, ut milites colligeret.

a) Miért áll az *colligeret* állítmány coniunctivusban? (1 pont)
Mert célhatározói mellékmondatról van szó. 1 pont

b) Miért áll praeteritumban? (1 pont)
Mert a főmondat múlt idejű. 1 pont

c) Miért áll imperfectumban? (1 pont)
Mert a latin a célhatározói mellékmondatot egyidejűnek tekinti a főmondattal. 1 pont
Vagy egyszerűen: mert egyidejű.

7. Adja meg az alábbi szavak egy rokon értelmű párját! (2 pont)

ingens (-entis)	<i>magnus</i> 3	0,5 pont
aeternus 3	<i>immortalis</i> 2	0,5 pont
antiquus 3	<i>vetus (-eris)</i>	0,5 pont
beatus 3	<i>felix (-icis)</i>	0,5 pont

(Más, megfelelő jelentésű szó is elfogadható.)

8. Melyik latin szóból erednek a következő szavak? Teljes szótári alakot adjon meg! Milyen értelemben használjuk a magyar szót? (3 pont)

akvárium	<i>aqua, -ae f.</i>	<i>vízzel telt mesterséges élőhely</i>	0,5+0,5 pont
kántál	<i>canto 1 / cano 3 cecini, cantum</i>	<i>egyhangúan mondogat, énekelget</i>	0,5+0,5 pont
kommunizmus	<i>communis 2</i>	<i>a közös tulajdonon alapuló társadalmi forma</i>	0,5+0,5 pont